

Migrationsverkets tolkning av 18 månaders krav på försörjning och problematiken i fortsatt legalisering av juniora forskares vistelse i Sverige

Migrationsverkets tolkning av 18 månaders krav på försörjning

Av 4 kap. 4 d § utlänningsförordningen följer att försörjningsförmågan måste ha en *viss varaktighet* för att försörjningskravet för permanent uppehållstillstånd ska anses vara uppfyllt. Lagen specificerar inte närmare vad som menas med detta. Härom delegerar regeringen till Migrationsverket att meddela närmare föreskrifter på området. I sitt interna rättsliga ställningstagande (RS/084/2021) resonerar Migrationsverket kring varaktighetsbegreppet och analyserar detta i förhållande till andra migrationsrättsliga processer. I detta sammanhang skriver Migrationsverket att begreppet "viss varaktighet" i relation till försörjningsförmåga även gäller i anhöriginvandringsprocessen där Migrationsöverdomstolen i det aktuella fallet bedömde att kravet var uppfyllt om anknypningspersonen vid provningstillfället hade en tillräckligt stor arbetsrelaterad inkomst under minst *ett år* framöver. Migrationsverket ställer denna bedömning mot försörjningskravet i gymnasielagen som anger att anställningen ska pågå "under en längre tid" (notera den semantiska skillnaden i förhållande till de ovan nämnda begreppen) för att kvalificera sökanden till ett permanent uppehållstillstånd. Detta krav anses uppfyllt om försörjningen kan bedömas vara tryggad i minst två år framåt.

Migrationsverket bedömer att Migrationsöverdomstolens tolkning i anhöriginvandringsprocessen inte är fullt jämförbar med förhandenvarande försörjningskrav för permanent uppehållstillstånd, på grund av skillnaden mellan ett tillfälligt uppehållstillstånd och ett permanent dito. Vidare bedömer Migrationsverket att det således finns *visst* stöd rörande varaktighetsbedömningen i praxis men inget som är fullt jämförbart mot bakgrund av de semantiska skillnaderna mellan gymnasielagen och nu rådande lagstiftning för permanent uppehållstillstånd. I detta sammanhang anger Migrationsverket att lagen ska tolkas så att utlänningsens försörjningsförmåga vid bedömningen av försörjningskravet för permanent uppehållstillstånd ska sträcka sig i vart fall 18 månader framåt från provningstillfället.

Jobbsökartillstånd och problematiken i fortsatt legalisering av vistelse i avsaknad av PUT

Flera politiker hänvisar till juniora forskares möjlighet att stanna i Sverige genom att söka ett tillfälligt uppehållstillstånd, med betoning på uppehållstillstånd för att söka arbete om de, under de nya reglerna, inte uppfyller kraven för ett permanent uppehållstillstånd. Det som framstår som en enkel lösning bottenar dock i ett flertal problem med stora konsekvenser både för studenter, forskare och lärosäten.

Bakgrund

I regeringens proposition 2019/20:9 *Nya regler om uppehållstillstånd för forskning och studier inom högre utbildning*¹ står det tydligt att en utlännings som har ett uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier ska kunna ansöka om och beviljas nationella uppehållstillstånd och arbetstillstånd efter inresan i Sverige (s. 136).

---

¹ [Nya regler om uppehållstillstånd för forskning och studier inom högre utbildning, Prop. 2019/20:9 \(regeringen.se\)](https://www.regeringen.se)

5 kap. 18 § utlänningslagen: En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

9. utlänningen har ett uppehållstillstånd enligt 10 § eller 5 b kap. 3 § och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning eller har ett uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 1, 2, 4, 7 eller 8 § (s 165).

Denna paragraf stadgar att man ska kunna söka och beviljas ett nytt tillstånd inifrån Sverige om man har ett jobsökartillstånd enligt 5 b kap. 7 eller 8 §§ utlänningslagen. Denna regel "trumfas" dock av 5 b kap. 15 § utlänningslagen som inte medger en sådan möjlighet om man vill ha ett uppehållstillstånd för studier eller forskning.

Upphållstillstånd för att söka arbete efter slutförd forskning (5 b kap. 7 § UtL) och uppehållstillstånd för att söka arbete efter slutförda studier (5 b kap. 8 § UtL) kan beviljas för 12 månader om samtliga krav uppfylls. Dessa två tillståndstyper brukar kollektivt benämnas som jobsökartillstånd. Under såväl tillståndstiden som handläggningstiden är sökande undantagen kravet på arbetstillstånd. Det innebär att personen kan arbeta inom vilket yrke som helst.

Problembeskrivning

När ett jobsökartillstånd har beviljats och personen blir erbjuden ett arbete eller antas till studier (vilket även inbegriper en doktorandanställning) måste en ny ansökan om arbets- eller uppehållstillstånd skickas in för att fortsättningsvis legalisera vistelsen i Sverige bortom tillståndstiden för jobsökartillståndet. Tredjelandsmedborgare som vill arbeta i Sverige måste ha arbetstillstånd, dock finns undantag för vissa yrken. Forskare och doktorander är undantagna kravet på arbetstillstånd och ska i stället ansöka om uppehållstillstånd för forskning eller uppehållstillstånd för studier. Grundregeln är att ett tillstånd ska vara beviljat före inresan. För de som redan befinner sig i Sverige med ett giltigt tillstånd finns vissa undantag vid ett så kallat "statusbyte". I vissa fall kan en person redan befinna sig i Sverige med ett giltigt tillstånd ansöka om ett nytt tillstånd utan att lämna Sverige.

För en person som har ett jobsökartillstånd och som har sitt yrke som grund för sin vistelse i Sverige gäller att endast arbetstillstånd är möjligt att ansöka om utan att behöva lämna Sverige. Om personen blir erbjuden ett arbete med forskningsrelaterade arbetsuppgifter eller blir antagen till studier måste personen lämna landet och lämna in sin ansökan och invänta ett nytt beviljat uppehållstillstånd före återresa till Sverige. Detta med anledning av att det saknas lagstöd i 5 b kap. 15 § UtL för att bevilja uppehållstillstånd för studier eller forskning till någon som redan befinner sig i Sverige. På så sätt innebär nuvarande regelverk att man kan gå från ett jobsökartillstånd till *vilket annat arbete som helst* utan att behöva lämna landet, *förutom* till anställningar som kräver ett studie- eller forskningstillstånd. Dessa typer av anställningar är troligtvis de som är mest i linje med forskarnas och studenterna bakgrund, kompetens och karriärväg, varför det också troligtvis är inom ramen för dessa anställningar som denna grupp bäst kan bidra till Sverige och förverkliga sig själva. Det faller på sin egen orimlighet att å ena sidan möjliggöra för studenter och forskare att stanna i Sverige för att söka arbete men å andra sidan ställa krav som innebär att de inte kan stanna då de väl erbjuds ett arbete som är inom deras fält.

Ett ytterligare krav för att beviljas ett jobsökartillstånd är att sökanden måste kunna försörja sig i 12 månader och då visa att hen som ett minimum har 102 816 kronor (studenter) eller 116 400 kronor

(forskare) på ett bankkonto². De som inte uppfyller kraven för detta uppehållstillstånd eller för andra typer av uppehållstillstånd kommer att utvisas från Sverige.

Konsekvens

Konsekvensen av att det saknas stöd i lagrum att bevilja uppehållstillstånd för studier och forskning för personer som befinner sig i Sverige är att detta kan bli en utdragen och synnerligen svåröverskådlig process särskilt med tanke på Migrationsverkets handläggningstider.

I forskningsprojekt där forskningsmedel oftast är tidsbegränsade är det av högsta vikt för lärosätet att den tilltänkte kandidaten kan tillträda anställningen omgående. Att pausa projektet för att vänta på att kandidaten beviljas ett nytt uppehållstillstånd (vilket kan ta en ansevärd tid) är förödande för såväl individ som arbetsgivare. För arbetsgivaren blir det, på en generell nivå, mycket svårt att planera verksamheten. För individen blir det förödande att lämna sitt svenska hem, nätverk och försörjning för att sköta denna process från utlandet. I ett ansevärt antal ärenden innebär detta även en familjesplittring under handläggningstiden, alternativt att familjemedlemmarna som är i Sverige får egna problem att legalisera sin vistelse här eftersom deras uppehållstillstånd är avhängiga huvudsökandens. Det kan argumenteras för att denna typ av problematik har en menlig påverkan på Sveriges attraktionskraft av internationella forskare. Även försörjningskravet för jobbsökartillståndet kan utgöra ett hinder för många.

Förslag mot bakgrund till ovanstående

SUHF föreslår att lagstiftningen ändras så att alla typer av arbeten inklusive studier kan ingås och lämpligt tillstånd kan sökas inifrån Sverige om man har ett jobbsökartillstånd, inte bara arbetstillstånd för arbete. Utgångspunkten i studerande- och forskningsdirektivet var att öka internationaliseringen och möjliggöra att Sverige kan behålla värdefull kompetens. Vi ser att lagstiftningen, så som den är konstruerad i dagsläget, inte uppfyller detta syfte. Även i denna beredning och lagändring har lagstiftaren förbisett konsekvenserna för dessa målgrupper och inte anpassat lagstiftningen.

Nuvarande lydelse

När ansökan om uppehållstillstånd ska vara gjord 5 b kap. 15 § Utl

En utlänning som vill ha ett uppehållstillstånd enligt 1 eller 3-6 §§ ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i Sverige. En ansökan får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller inte om utlänningen

- 1. ansöker om förlängning av ett uppehållstillstånd enligt 1 eller 3 §, eller*
- 2. har ett uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 4 § eller ett uppehållstillstånd enligt 3 § och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning och på annan grund ansöker om ett uppehållstillstånd enligt 1, 3 eller 4 §. Lag (2019:1208).*

Förslag till lydelse

Då jobbsökartillstånden regleras i 5 b kap. 7–8 §§ och dessa paragrafer saknas i 5 b kap. 15 § föreslår vi att dessa läggs till enligt följande: "Första stycket gäller inte om utlänningen 2. har ett

---

² [Uppehållstillstånd för att söka arbete efter studier - Migrationsverket](#)

uppehållstillstånd enligt 1, 2, 4, **7** eller **8** §...” Detta skulle möjliggöra ett statusbyte mellan ett jobsökartillstånd och relevanta tillstånd för arbete inom akademien.